

PROFIEL VAN HET KATWIJKS MUSEUM

Op 1 januari 1966 is de vereniging Genootschap 'Oud Katwijk' opgericht. De vereniging stelt zich ten doel de belangstelling te bevorderen voor en de bestudering van de geschiedenis en de folklore van Katwijk en alles wat daar mee verband houdt. De vereniging tracht dit doel te bereiken met eigen werkzaamheid van de leden en het aankopen, in stand houden en tentoonstellen van (kunst)voorwerpen die op de geschiedenis en de folklore van Katwijk betrekking hebben. Deze activiteiten hebben geleid tot de vorming van een grote collectie, die in het Katwijks Museum wordt getoond. De collectie wordt geëxploiteerd door de Stichting Katwijks Museum.

Het genootschap heeft de traditie voortgezet van de voormalige Oudheidskamer die tijdens de dertiger jaren van de vorige eeuw zich inzette om de herinnering aan het Katwijk van weleer levendig te houden. De nadruk lag toen op stijlkamers, de klederdracht en de visserij. Die taak is vanaf 1966 voortgezet door het genootschap dat tevens actief werd met de opbouw van een kunstcollectie bestaande uit schilderijen en tekeningen van kunstenaars die met name rond het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw in Katwijk werkten. Katwijk oefende rond die eeuwwisseling de nodige aantrekkingskracht uit op kunstenaars uit de gehele westerse wereld. Zij hebben Katwijk als kunstenaarskolonie op de kaart gezet. Tot aan de Eerste Wereldoorlog werd met bomschuiten de visserij vanaf het strand uitgeoefend. De schepen en de bedrijvigheid die daarmee verband hield, trokken de belangstelling van de kunstenaars. De kunstwerken van die schilders staan centraal in de meeste tentoonstellingen die het museum jaarlijks organiseert. Dat wil niet zeggen dat het werk van huidige generaties kunstenaars wordt vergeten. Het Katwijks Museum heeft met zijn collectie en variatie in presentatie faam in de Nederlandse museumwereld weten te verwerven.

De organisatie van het museum bestaat bijna volledig uit vrijwilligers. Daarmee neemt het Katwijks Museum, gerelateerd aan aard en omvang van de activiteiten, binnen de Nederlandse museumwereld een bijzondere plaats in. Formeel hebben de beide betrokken rechtspersonen ieder een eigen bestuur en een Raad van Toezicht. In de praktijk vormen beide colleges echter ieder vanuit hun specifieke taakstelling een personele unie. Het vrijwilligersbestand schommelt rond honderdtachtig personen die zich met groot enthousiasme voor een breed spectrum van aandachtsgebieden inzetten.

Het Katwijks Museum is een officieel geregistreerd museum. Het werd in 2002 onderscheiden met de Gerard Eversprijs van de Nederlandse Federatie van Vrienden van Musea. Het genootschap en de stichting hebben de status van Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

VERSLAG VAN HET BESTUUR 2017

Het jaarverslag bestaat uit het profiel, het bestuursverslag en de jaarrekeningen van de vereniging Genootschap 'Oud Katwijk' (het genootschap) en de Stichting Katwijks Museum (de stichting). Beide rechtspersonen vormen tezamen het Katwijks Museum. Het profiel omvat de doelstelling en de belangrijkste karakteristieken van het museum. Het bestuursverslag vermeldt de gang van zaken en het gevoerde beleid gedurende het verslagjaar. De jaarrekeningen van de vereniging en de stichting zijn separaat beschikbaar. Het volledige jaarverslag is te raadplegen op de website en ligt voor een ieder ter inzage op de leestafel in de Blommerszaal van het museum. Het jaarverslag begint met een samenvattend verslag van de activiteiten gedurende het afgelopen jaar. Deze samenvatting is tevens opgenomen in het voorjaarsnummer 2018 van het Ledenblad.

1. HET JAAR IN KORT BESTEK

Het afgelopen jaar kreeg de Tweede Wereldoorlog, ook bij het Katwijks Museum, meer dan normale aandacht. Dat was opvallend omdat de oorlog al meer dan zeventig jaar achter ons ligt, een respectabel aantal jaren. Toch bestaat nog steeds veel belangstelling voor datgene wat toen is gebeurd en voor wat aan die tijd herinnert. De belangrijkste objecten in die tijd waren de pantsermuur en de vele bunkers in de zeereep voor het dorp en in de duinen. Die maakten deel uit van de Atlantikwall, de 5000 kilometer lange verdedigingslinie langs de kust van West-Europa. Nazi-Duitsland veranderde tijdens de Tweede Wereldoorlog vanaf 1942 het vaste land van West-Europa letterlijk in een vesting. Ook aan de Nederlandse kust werden als onderdeel van deze verdedigingslinie talloze bunkers, tankversperringen en loopgraven gebouwd.

Voor de bewoners van Katwijk was de bouw van de Atlantikwall een ingrijpende gebeurtenis die op dramatische wijze het leven van velen veranderde. Woningen werden afgebroken, het strand was niet meer toegankelijk en velen moesten naar elders in het land evacueren. Alom bestond daarom de laatste decennia het gevoel dat de herinnering aan de rampzalige oorlogsjaren in stand moest worden gehouden en dat wat nu nog rest van de verdedigingswerken als erfgoed moest worden aangemerkt. Dat leidde in 2014 tot de oprichting van de Stichting Europees Erfgoed Atlantikwall. Deze nam het initiatief om jaarlijks een Bunkerdag te organiseren om daarmee de cultuur-historische beleving van de Atlantikwall te bevorderen.. Ook dit jaar, op 10 juni, waren de bunkers langs de Nederlandse kustlijn weer één dag opengesteld voor het publiek. Het Katwijks Museum participeerde tijdens de Bunkerdag in de activiteiten die werden georganiseerd. In de Mark Parlevlietzaal was een fotopresentatie opgebouwd waarin de kust van Katwijk van 1940 tot 1945 centraal stond. De (oorlogs)films 'Stormgetij' en 'Verborgten Grens' waren continu te bekijken.

Tijdens de Bunkerdag stond in de Mark Parlevlietzaal een levensgrote vouwkano opgesteld. Een dergelijke kano werd veelal door de Engelandvaarders bij hun zeer risicovolle oversteek over de Noordzee gebruikt. De Engelandvaarders die uit Katwijk vertrokken waren uitsluitend op een dergelijk instabiel vaartuig aangewezen. De meeste pogingen liepen dan ook noodlottig af. Enkele malen werd een nu nog aanwezig tunneltje gebruikt dat vanaf het Zeehoesterrein onder de Boulevard door naar de zeereep loopt. Een bevriende stichting heeft enkele jaren geleden het initiatief genomen om bij het tunneltje een blijvende herinnering aan de Engelandvaarders te plaatsen. Op zaterdag 9 juni werd met veel ceremonieel het monument onthuld. Ter herinnering werd een interactief paneel geplaatst dat informatie in beeld en tekst geeft. Door het Katwijks Museum werd tijdens voorbereidingen de nodige assistentie verleend. De kano heeft thans een vaste plaats op de heringerichte zolder gekregen.

De aanleg van de Atlantikwall en de daarmee samenhangende bouw van een 'pantsermuur' had in 1943 tot gevolg dat de bewoners van de Boulevard en de daaraan grenzende straten gedwongen werden om te verhuizen omdat hun woningen moesten worden gesloopt. De ontruiming leidde tot een ware volksverhuizing met veel emotie voor de gedupeerde bewoners. Voor G.J. Mellink en enkele anderen was de sloop mede aanleiding om het boek 'Verdreven door de Atlantikwall' te schrijven. Dit boek beschrijft de ontruiming en afbraak langs de Nederlandse kust in de jaren 1943-1945 en het gemeentelijk beleid dat in de diverse kustplaatsen werd gevoerd. Ook aan de gebeurtenissen in Katwijk aan Zee is een hoofdstuk gewijd met daarin illustraties die door het Katwijks Museum uit de collectie van Wim van Beelen beschikbaar waren gesteld. Het boek werd in het museum op 9 maart gepresenteerd met de aanbieding daarvan aan de toen waarnemend burgemeester Frank Koen.

De afbraak van de vele woningen tijdens de oorlog tastte het karakter van Katwijk aan Zee ingrijpend aan. De mate waarin was te zien tijdens de in het voorjaar lopende tentoonstelling 'Katwijkse Buurtjes en Straatjes'. Het verband van de geëxposeerde kunstwerken met de hedendaagse situatie werd in een ter gelegenheid van de expositie uitgegeven boekje op verrassende wijze getoond. Het idee om deze tentoonstelling te organiseren was afkomstig van wijlen Gerard Brouwer die zich vele jaren op een bijzondere wijze heeft ingezet om de Katwijkse gemeenschap en het Katwijks Museum met zijn kunstwerken op de kaart te zetten. Zolang hij daartoe tijdens zijn ziekte in staat was, heeft hij zich ingespannen om de tentoonstelling en het daarbij uitgegeven boekje tot een succes te maken. Dat het onderwerp veel belangstelling kreeg, was af te leiden uit het grote aantal boekjes dat werd verkocht. Een herdruk was gewenst.

Een belangrijke mijlpaal werd dit jaar bereikt met de voltooiing van de herinrichting van de zolder van het monumentale rederspand. De zolder werd al jaren gebruikt om de lange historie van Katwijk aan Zee te beschrijven en in beeld te brengen. Steeds wanneer een interessant object werd verkregen, leidde dat tot herschikking van de reeds aanwezige attributen om ruimte te creëren voor het toe te voegen object. Het gevolg was wel dat zo langzamerhand een in chronologisch opzicht niet meer verantwoorde opstelling was ontstaan. Veel overleg was nodig om een nieuwe en meer logische opstelling te bewerkstelligen. Het resultaat daarvan is een mooie expositie die een interessant beeld geeft van Katwijk aan Zee zoals het dorp zich in de loop der eeuwen heeft ontwikkeld. De werkzaamheden werden afgerond met de plaatsing van een traplift. De zolder is daarmee bereikbaar geworden voor minder valide bezoekers die desgewenst ook gebruik kunnen maken van een op de zolder aanwezige rolstoel.

Een ander project waaraan gestaag aan is gewerkt, is de zaal over Katwijk aan den Rijn. De zaal is inmiddels gereed, met uitzondering van de in het midden van de zaal geplaatste maquette van de Rijnstraat en de aangrenzende Rijn. Hoewel aan dit deelproject een grote groep voortvarend werkt, zal het nog wel even duren voordat de 'Blauwe tram' door de straat gaat rijden en de loggers door de Rijn hun weg naar IJmuiden vervolgen. Ieder jaar opnieuw is te zien dat de bebouwing groeit. Zo kwam in 2017 o.a. het model van de mooie dertigerjarenwoning van wijlen dokter Jaap Bergman gereed. Er moet echter nog veel gebeuren voordat de straat en de nabije Rijn kan worden opgeleverd. Maar wat klaar is, geeft al een goed beeld van hoe het er in 1960 uitzag.

De tentoonstellingscommissie presenteerde zich weer met een drietal tentoonstellingen. Behalve de reeds genoemde tentoonstelling 'Katwijkse Buurtjes en Straatjes' werd een selectie uit een particuliere verzameling getoond onder de titel 'Tastbaar verleden'. De kunstwerken bestonden uit 19^e en 20^e eeuwse schilder- en tekenkunst. De kunstwerken sloten goed aan bij de kerncollectie van het museum. De laatste tentoonstelling van het jaar met als titel 'Authentieke landschappen' bestond uit hedendaagse kunst van Roos Schuring en Jacob Kerssemakers. Beide kunstenaars worden geboeid door het landschap en willen dit zo dicht mogelijk kunnen benaderen. Daarom

werken zij 'en plein air', want zoals Kerssemakers het treffend verwoordt: 'als je in de natuur schildert, schildert de natuur met je mee'.

De klederdrachtgroep is in feite de groep die de Katwijkse folklore het meest elders in de schijnwerpers zet. Ook dit jaar was deze weer zeer actief. In diverse dorpen en bij allerlei gelegenheden traden zij op. Bijzonder is altijd weer het optreden in de Gereformeerde Vredeskerk ter gelegenheid van de 'Zeedienst' voor de zeevarenden.

Hoewel het aantal bezoekers dat van het recordjaar 2016 niet haalde, kan toch met voldoening op dat van het afgelopen jaar worden teruggeblikt. Met 19.449 bezoekers is een mooi resultaat bereikt. Aangezien van dit aantal het overgrote deel van buiten de gemeente komt, kan gesteld worden dat bij een gemiddelde besteding van € 50 het Katwijks Museum minstens een half miljoen euro omzet aan de lokale economie heeft bijgedragen. Een bedrag om tevreden over te zijn.

2. VERZAMELEN, ORDENEN EN BEWAREN

Ieder museum dat zich respecteert heeft als taakstelling zoveel mogelijk informatie en objecten te verzamelen die passen binnen het aandachtsgebied van het museum. Voor het Katwijks Museum is dat de geschiedenis en folklore van de beide Katwijken. Gedurende de halve eeuw van haar bestaan heeft het genootschap ter vervulling van deze doelstelling een omvangrijke collectie opgebouwd. Daarnaast verzamelt en ordent het informatie over het verleden. Deze is divers van karakter. De volgende commissies en werkgroepen houden zich hiermee bezig:

- De kunstcommissie die zich met name richt op de verwerving van kunstwerken met afbeeldingen over het leven van heden en verleden;
- Maritiem met als belangrijkste aandachtsgebied de Katwijkse vissersvloot;
- De modelbouwers die in de loop der jaren op de juiste schaal scheepsmodellen van vissersschepen hebben gebouwd;
- De modelgroep 'Katwijk aan den Rijn' die een maquette van de Rijnstraat bouwt;
- de bibliotheek die inmiddels een uitgebreide collectie aan boeken en andere geschriften over Katwijk heeft verzameld. Opmerkelijk is het grote aantal boeken van Katwijkse auteurs;
- De afdeling genealogie die de stambomen van Katwijkse families heeft samengesteld;
- Het textieldepot waarin kleding uit de 19^e en het begin van de 20^e eeuw is bijeengebracht.
- De groep digitalisering die alle schilderijen, foto's en ansichtkaarten in gedigitaliseerde vorm van toelichtende informatie voorziet.

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op een aantal specifiek met het verzamelen, ordenen en bewaren verband houdende activiteiten.

2.1 Nieuw verworven kunstwerken

In het afgelopen jaar zijn, daarbij in een aantal gevallen mede gesteund door bijdragen van de Stichting Sponsorgelden Katwijks Museum en van derden, de volgende kunstwerken aangekocht:

- Ph. Sadée (1837-1904), The departing fleet, olieverf op doek,
- Leon Holmes, Cloud shadows over Katwijk, olieverf op doek,
- Nicolai Kraneis, Boats, water, windmill, olieverf op doek,
- 2 portretten van Jan Adam Kruseman, olieverf op doek,
- C.J. Pabst, De Oude Kerk in Katwijk, doek,
- Willy Sluiter, Vissers in winterlandschap te Katwijk, aquarel,
- Gregor von Bochmann, Werklieden met paard en wagen op het strand, olieverf op doek,
- Jan Zoetelief Tromp (1872-1942), The Fisherman's return from the Catch, aquarel,

- G.A.L. Morgenstjerne Munthe (1875-1927), Fisherfolk on the Beach awaiting the Day's Catch, olieverf op doek'.
- Joop van Egmond, De Golf, schenking Rabobank Katwijk,
- Frans Room, De Katwijkse Vuurbaak, 1997, schenking Rabobank Katwijk,
- Funke Küpper, Katwijks straatje, 1919, geschonken door mevrouw W. van Traa.
- Hans von Bartels, interieur met vissersvrouw, 1906,
- Hans von Bartels, meisje op hek, 1886.

2.2 Overige aanwinsten

In één van de vitrines is een model van een romeinse stenenwerper, een z.g. 'Onager' geplaatst. Een dergelijk apparaat werd door de Romeinen gebruikt om bij belegeringen de tegenstander te beschieten met stenen kogels. Deze stenenwerpers zijn bij de verbreding van het Uitwateringskanaal in 1841 tevoorschijn zijn gekomen. Het model van de stenenwerper is door de modelbouwers Wout van der Plas en Dirk Barnhoorn op schaal gemaakt.

Door een familie die vele jaren eigenaar was geweest van een coaster werd een radiorichtingzoeker bij het museum afgeleverd. Het apparaat had na verkoop van het schip vele jaren in de schuur gelegen. Nu was men tot de slotsom gekomen dat de techniek achterhaald was en dat het apparaat alleen nog interessant was voor een hobbyist of een museum.. Met de komst van plaatsbepaling met Decca en later de satellietnavigatie is de radiorichtingzoeker inmiddels overbodig geworden. Na contact gezocht te hebben met één van de medewerkers van het maritiem archief, is de navigatieapparatuur bij het museum afgeleverd.

Sinds enige maanden hangt in de kelder een groot bord met de naam 'Astrid'. In totaal werden twee van deze bordes afgeleverd. De naamborden zijn afkomstig van het laatste visserschip dat voor Vlaardingen met als registratienummer VL 70 heeft gevaren. Het schip was van rederij Kwakkelstein. Toen de Vlaardingse rederij in 1992 de visserij-activiteiten beëindigde, is het schip met bemanning overgenomen door de Katwijkse rederij P&P. Het werd geregistreerd als KW 171 'Maartje Theadora'.

De scheepsbouwers werken aan verschillende modellen. Zo is op verzoek van de Katwijk-Rijn-groep voor de vitrine een model van het motorschip Wilhelmina gemaakt. Het is een nauwkeurig na gemaakt evenbeeld van het al 10 jaar in het Prins Hendrikkanaal afgemeerde schip van de Stichting Katwijker Motor.

In de collectie van de bibliotheek werd het boek 'Bijzonder Berkheide' opgenomen. Dit boek is gemaakt door de werkgroep Berkheide. Deze bestaat uit een groot aantal auteurs en fotografen die daarmee laten zien hoe bijzonder het duingebied Berkheide (Katwijkse Zuidduinen) is. Niet alleen de flora en fauna zijn behandeld, maar ook is uitvoerig aandacht besteed aan de cultuurhistorie, de waterwinning en ander gebruik van het duinterrein.

Van de Stichting Monument Engelandvaarders Zeehostunneltje Katwijk is een soortgelijke kano ontvangen waarmee Engelandvaarders probeerden vanaf het strand naar Engeland af te varen. Deze is geplaatst op de gerenoveerde en heringedeelde zolder. Verder zijn op de zolder extra schermen geplaatst met informatie over de op de zolder behandelde thema's. Tenslotte moet er een nieuwe vitrine komen voor archeologische vondsten uit de Rijnstraat.

In de klederdrachtenvitrine is sinds kort een bijzonder fraaie oudhollandse klok te zien die via Cobie van Duijn van de klederdrachtgroep aan het museum is geschonken. Het is een authentieke Friese staartklok uit de tweede helft van de 19^e eeuw.

3 PRESENTEREN, EXPOSEREN EN EDUCATIE

Om als museum naar behoren te functioneren, is het van belang het bezit aan een breed publiek te tonen. Met de daarvoor georganiseerde tentoonstellingen, manifesteert het museum zich bij een breed publiek. Datzelfde doet ook de klederdrachtgroep die ieder jaar opnieuw op vele plaatsen in het land de Katwijkse klederdracht showt.

Meer op de achtergrond speelt de werkgroep educatie een rol die meestal zeer jeugdigen van de basisschool met de kunst en het museum in aanraking brengt. Zij krijgen tijdens een bijeenkomst opdrachten die verband houden met datgene wat permanent of tijdelijk tijdens een wisseltentoonstelling in het museum is te zien.

3.1 Tentoonstellingen

De eerste tentoonstelling die dit jaar werd gehouden, droeg als titel 'Katwijkse Buurtjes en Straatjes'. De kunstwerken waren voornamelijk afkomstig uit de eigen collectie van het museum. Met de getoonde kunstwerken van gerenommeerde kunstschilders die aan het einde van de 19^e en het begin van de 20^e eeuw in Katwijk werkten, werd het inmiddels in de herinnering van de oude Katwijkers al vervagende beeld van het oude dorp weer opgeroepen. Al heel lang geleden werd Katwijk bezocht door talloze kunstenaars. Met de komst van D.A.C. Artz en B.J. Blommers kwam er een grote toeloop van kunstschilders op gang. De meesten tussen 1870 en 1914. Zo ontstond er in Katwijk een kunstenaarskolonie. Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog maakte hieraan een abrupt einde. Kunstenaars uit binnen- en buitenland, vaak bewonderaars en navolgers van de Haagse School, kwamen hier in de buitenlucht schilderen. Voor zover bekend zijn er meer dan 1100 kunstenaars werkzaam geweest in ons dorp. Waar het maar kon plaatsten de schilders hun schildersezels om karakteristieke plekken in Katwijk aan Zee en Katwijk aan den Rijn in beeld te brengen. Zij schilderden de (vissers)huisjes, de straatjes, buurtjes binnenplaatsjes en doorkijkjes. Het idee voor de tentoonstelling was van wijlen Gerard Brouwer die helaas de opening van de tentoonstelling door oud-burgemeester en historicus Jos Wienen niet meer kon meemaken. Het verband met de hedendaagse situatie werd in het ter gelegenheid van de expositie eveneens op initiatief van wijlen Gerard Brouwer uitgegeven boekje op verrassende wijze getoond. Zo lang hij daartoe in staat was, heeft Gerard zijn inbreng gehad bij de voorbereiding van de expositie en het samenstellen van ter gelegenheid daarvan uitgegeven boekje. De tentoonstelling was te bezichtigen van 14 maart t/m 17 juni 2017.

'Tastbaar verleden' met als ondertitel 'Een collectie op reis' was de tweede tentoonstelling van het jaar. De tentoonstelling omvatte een selectie 19^e en 20^e eeuwse schilder- en tekenkunst uit een kleurrijke, particuliere verzameling. De liefde voor de schilderkunst en belangstelling voor geschiedenis waren voor de eigenaar van de kunstwerken de drijfveren voor de vorming van een omvangrijke collectie. Daarbij werd die activiteit ondersteund door een scherpe kijk op alledaagse menselijke situaties. Dit alles leverde diverse rake schilderstukken op van het vissersleven in Katwijk en Scheveningen. Maar het was ook het boerenleven in Laren, afgewisseld met innige taferelen van moeder en kind en het schouwspel van een zonnig en soms ook mondain strandleven dat de kunstenaars in beeld brachten. Met deze levendige voorstellingen verhalen de kunstwerken van hard werken, een harmonisch familieleven en alledaagse bezigheden van toen. Zij maken de geschiedenis voor de kijkers van het heden bijna tastbaar. De opening van de tentoonstelling vond plaats op zaterdag 1 juli 2017 en werd verricht door de heer Arno Verkade, directeur van Christie's Nederland.

Op zaterdag 18 november vond de opening van de derde expositie plaats met kunstwerken van de hedendaagse kunstenaars Roos Schuring en Jacob Kerssemakers. De kunsthistoricus Jaap Nijstad verrichtte de opening van de expositie die als titel droeg 'Authentieke landschappen'. De kunstwerken tonen landschappen en stadsgezichten die en plein air tot stand kwamen. Schuring, een

aan de Hogeschool voor Beeldende opgeleide schilderes, beeldt intuïtief met olieverf geschilderde taferelen uit. Kerssemakers, een wetenschapper die tevens in de kunsten is opgeleid, gaat vooral uit van met grote precisie uitgebeelde composities. Vanachter zijn eigengemaakte 'rolezel', geschikt voor het buiten schilderen, laat hij op lange stroken papier bijzondere panorama's ontstaan van een landschap of stadsgezicht. De expositie was van 12 november 2017 tot 24 februari 2018 te bezichtigen. Van de mogelijkheid tot aankoop werd door diverse belangstellenden gebruik gemaakt.

3.2 De suppoosten

De suppoosten spelen een centrale rol in het museumgebeuren. Zij zijn als het ware sfeerbepalend voor het museum. Dat zij dat goed doen, blijkt ook steeds weer uit de bijzonder waarderende reacties van bezoekers. Het is daarom van belang dat zij een vorm van bijscholing krijgen. Zo werd op maandag 3 april in het museum door het Erfgoedhuis Zuid-Holland een cursus klantvriendelijkheid gegeven. De cursus bestond uit een theoretisch en praktisch gedeelte en was bestemd voor vrijwilligers die (van plan zijn te gaan) werken als gastvrouw/gastheer. Het praktijkdeel vond plaats in de hal en aan de balie waarbij met rollenspellen praktijksituaties werden behandeld.

Het zomerseizoen is weer voorbij en daardoor kwam er ook weer een einde aan de openstelling van de Vuurbaak. Dit jaar is de toren op 12 april al open gegaan tijdens dagen met mooi weer en i.v.m. bezoek van kampeerders van de camping Koningshof in Rijnsburg. De mannen waren erg blij dat na de grondige renovatie eind mei de KW 88 weer op zijn plek kwam te staan.

Door het fraaie weer van deze zomer werden er extra veel bezoekers geregistreerd. Dit jaar waren dat er ruim 7000, 2000 meer dan het jaar daarvoor. Deze forse toename kwam o.a. door Koningsdag: men was voor het eerst op deze dag open. Er kwamen ruim 800 mensen! Andere drukke dagen waren de Open Monumenten Dag (bijna 1100 bezoekers) en de dag van de reddingdemonstraties (400 bezoekers). De meesten kwamen uit Nederland maar ook Duitsland, Engeland en België waren vertegenwoordigd. Vermeldenswaard dit jaar was een verloving op de toren.

3.3 Andere activiteiten

Veel activiteiten spelen zich vaak grotendeels achter de schermen af, maar plaatsten toch in meer of mindere mate het museum in de belangstelling. Afgelopen jaar waren dat:

- Voorlichting door het Welzijnswartier aan lokale mantelzorgers;
- De Peutingerk kaart werd tijdens de van 4 tot en met 9 april gehouden museumweek als 'pronkstuk' benoemd. De Peutingerk kaart is een belangrijk element bij de voorlichting over de betekenis van de Oude Rijnmond. Aan de hand van de Peutingerk kaart is te zien dat in onze regio de noordgrens van het Romeinse Rijk, de Limes, aan de westzijde begon. Overigens werd bekend dat in 2020 de Limes aan UNESCO zal worden voorgedragen om op de werelderfgoedlijst te worden geplaatst.
- Op zaterdag 2 juni werd de 'Kunstbeurs voor particulieren' gehouden. Deze werd goed bezocht.
- Op 9 september werd de Culturele Dag gehouden. Tevens was op die dag het museum in het kader van Open Monumentendag te bezoeken. Zowel het museum als de Vuurbaak trokken ongeveer 1.000 bezoekers.
- De jaarlijkse Taxatiedag werd op 28 september georganiseerd. Pieter Jorissen, registertaxateur en directeur van 'A. MakKunst en Antiek sinds 1839 B.V.' taxeerde de diverse kunstwerken.

4 BESTUUR EN MEDEWERKERS

Het Katwijks Museum heeft een platte organisatiestructuur. Hiërarchische verhoudingen zijn informeel. Het werken in teamverband zonder strakke aansturing is kenmerkend voor het museum. Wel onderhoudt het dagelijks bestuur contact door een periodiek overleg met commissies en werkgroepen. De frequentie wordt bepaald door de aard van het werk van een commissie en zich eventueel voordoende problemen.

4.1 De Raad van Toezicht

Het genootschap en de stichting kennen elk een Raad van Toezicht die evenals het bestuur samen een personele unie vormen. Voor deze structuur is om doelmatigheidsredenen gekozen.

Op 20 februari overleed Gerard Brouwer na een ernstige ziekte. Gerard was vanaf de instelling van de Raad van Toezicht lid van dit orgaan. Na zich vele jaren te hebben ingezet als lid van de tentoonstellingscommissie, kon hij vanaf de oprichting van de Raad van Toezicht het museum als kunstenaar ten dienste zijn met een toezicht- en adviserende functie. Zijn kunstwerken in en bij het museum vormen een blijvende herinnering aan zijn sympathieke persoonlijkheid. Gerard werd opgevolgd door de kunstschilder Joop van Egmond.

Gedurende het afgelopen jaar was de samenstelling van het Algemeen Bestuur een aandachtspunt.

4.2 Algemeen en dagelijks bestuur

Het bestuur bestaande uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB) telde het afgelopen jaar 10 leden. Het bestuur fungeert als zodanig bij de vereniging Genootschap 'Oud Katwijk' en bij de Stichting Katwijks Museum.

In het afgelopen jaar is de samenstelling van het AB veranderd. Twee bestuursleden met jarenlange ervaring zijn teruggetreden. Tijdens de Algemene Ledenvergadering is Jaap van der Plas na een bestuursperiode van ruim dertien jaar afgetreden. Eind september heeft ook Jaap van Duijvenbode na zestien actieve jaren zijn rol als bestuurslid beëindigd. Nieuwe bestuurders zijn Arie van Egmond en Maarten Souverein. Arie krijgt als bijzonder aandachtsgebied de tentoonstellingscommissie. De beide aftredende bestuursleden werden bedankt voor hun inzet en de plezierige samenwerking. Regulier aftredend en herkiesbaar waren Jan van Beelen, Ria de Best en Wim van Rijn. Zij werden herkozen.

De vergaderfrequentie van het AB beperkt zich tot vier à vijf bijeenkomsten per jaar, terwijl het DB een vergaderfrequentie aanhoudt van ongeveer eens per twee à drie weken. De leden van het AB worden over de besluitvorming van het DB geïnformeerd aan de hand van de besluitenlijsten. De belangrijkste onderwerpen die binnen het AB werden besproken of tot besluitvorming hebben geleid, waren:

- Jaarrekeningen 2016 van Genootschap 'Oud Katwijk' en Stichting Katwijks Museum,
- Begroting 2018 van Genootschap 'Oud Katwijk' en Stichting Katwijks Museum,
- Bestuursverslag 2016 van het Katwijks Museum,
- Periodiek overleg met de Raad van Toezicht,
- Tariefbeleid,
- Besluitvorming over diverse investeringsprojecten.

4.3 De leden

Gedurende het afgelopen jaar kon het genootschap weer een groot aantal nieuwe leden begroeten. Het aantal leden van het genootschap bleef echter per saldo stabiel. Het bedroeg namelijk aan het eind van het jaar 1736 leden. Eind vorig jaar was dit aantal 1732. Het aantal nieuwe leden was dus slechts voldoende om het verloop te compenseren. Het valt niet mee om het aantal leden te vergroten. Jaap Schuitemaker en Tanja Kuijt spannen zich ieder jaar weer geweldig in om nog enige groei te bereiken. Van de leden waren aan het eind van het jaar 185 personen binnen het museum als vrijwillig(st)er actief. Hun inzet is een belangrijke voorwaarde om het museum zijn vooraanstaande plaats in de wereld van de kleine lokale musea te doen behouden.

Gedurende het afgelopen jaar moesten wij wegens overlijden afscheid nemen van de volgende personen:

- Gerard Brouwer op 20 februari,
- Wout van der Plas op 26 februari,
- Huig Schaap op 26 maart,
- Nel de La Rie-Ouwehand op 21 juni,
- Kees Zwaan op 23 juni,
- Huig Zwaan op 22 december.

Het museum kan beschikken over een grote kern van vrijwilligers die zich langdurig inzetten voor het museum. Dat blijkt ieder jaar uit het grote aantal vrijwilligers dat tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst wordt gehuldigd. Zo waren Jan Messemaker en Piet Vellekoop 25 jaar en Ria de Best, Thea Deckers, Geertje de Vries en Jan van Welie 12,5 jaar aan het museum verbonden.

5 ONDERSTEUNENDE GROEPEN

Naast de met specifieke museale taken belaste commissies en wekgroepen is een aantal ondersteunende groepen binnen het museum werkzaam. Deze zijn een voorwaarde voor een goed functionerende organisatie. In dit verband zijn te noemen:

- De facilitaire groep met als vaste krachten Kees van der Plas en Jaap van Duijn,
- De PR-commissie die de marketing van het museum verzorgt en het Ledenblad uitgeeft, Voorts verzorgt deze de Museumklinker, de maandelijkse de nieuwsbrief waarmee de vrijwilligers worden geïnformeerd over het reilen en zeilen van het museum. Daarnaast brengt deze ter gelegenheid van de opening van iedere wisseltentoonstelling een nieuwsbrief uit die bestemd is voor een bredere doelgroep van belangstellenden,
- Huisvesting en inrichting,
- Informatietechnologie.

Op de activiteiten van enkele groepen gaan wij nader in.

5.1 De marketing van het museum

De PR-commissie geeft inhoud aan de marketing voor het museum. Zij doet dat voor de publiciteit rond de tentoonstellingen in nauwe samenwerking met de tentoonstellingscommissie.

Een belangrijk communicatiemiddel voor het museum met de buitenwereld is de website. Om de groeiende betekenis van dit moderne medium te kunnen illustreren, volgt hierbij een overzicht waaruit de ontwikkeling van de laatste jaren blijkt.

	2017	2016	2015
Aantal bezoeken (sessies)	29.552	36.513	33.421

waarvan gebruikers (unieke bezoekers)	22.095	26.863	24.466
De bezoekers kwamen onder meer uit de volgende landen:			
Nederland	20.043	33.141	
Duitsland	614	888	
Verenigd Koninkrijk	139	430	
Verenigde Staten	238	393	
België	180	277	

De opmerkelijke daling van het aantal bezoekers van de website is een gevolg van een ander beleid van Google dat de voorkeur geeft aan het registreren van bezoeken aan 'responsive' websites. Deze zijn goed leesbaar op mobiele telefoons, maar blijven daardoor buiten de registratie van het museum. Deze ontwikkeling geeft aan dat de bouw van een nieuwe website gewenst is.

Sociale media hebben zich de laatste jaren sterk ontwikkeld als marketinginstrument. De commissie prijst zich daarom gelukkig dat dit jaar het team is uitgebreid met Edwin de Mol, een deskundige op het terrein van de sociale media. Met name heeft hij het museum gepresenteerd op Facebook, Instagram en Twitter. De op Facebook- en Instagram geplaatste pagina's bieden interessante informatie over het museum met als resultaat tal van positieve reacties van volgers. De activiteiten van Edwin op dit terrein zijn daarom van wezenlijk belang voor de presentatie van het museum.

5.2 Huisvesting en inrichting

Op donderdag 23 februari is de zaal Katwijk aan den Rijn officieel in gebruik genomen. Daartoe was wethouder Jaco Knape uitgenodigd. Helaas is de grote vitrineopstelling nog niet geheel gereed, maar door de grote inzet van de werkgroep Katwijk aan den Rijn zijn al zeer fraaie bouwwerken en andere elementen zichtbaar. De verwachtingen voor het eindresultaat zijn dan ook hoog gespannen, maar het kan nog wel enige jaren voordat het gehele project voltooid is.

Een belangrijke mijlpaal werd in het najaar bereikt met het voltooien van de renovatie en herinrichting van de zolder. De laatste grote klus betrof de plaatsing van de traplift waarvoor vanwege het gecompliceerde karakter van de trap deskundigen vanuit Engeland moesten overkomen.

Een onderzoek is begonnen naar de mogelijkheden om het energiegebruik van het museum te beperken. Overwogen wordt om zonnepanelen op het platte dak van de uitbouw te plaatsen. Overleg met de gemeente is gaande om de mogelijkheden en de financiering daarvan te beoordelen. Voorts wordt de huidige verlichting geleidelijk vervangen door led-verlichting.

6 FINANCIËN EN ORGANISATIE

Financieel beheer en de interne en administratieve organisatie zijn nauw met elkaar verbonden. Deze vormen tezamen het middel om de organisatie als geheel beheersbaar te houden. Een belangrijk element van de interne organisatie is de informatietechnologie. In het bestuursverslag 2016 is over dit onderwerp een uitvoerige beschouwing over de stand van zaken opgenomen. Sindsdien hebben zich geen bijzondere ontwikkelingen voorgedaan. Wel deed zich kort na nieuwjaarsdag een kettingreactie van storingen in het computernetwerk voor. Na onderzoek door netwerkdeskundigen bleek dat het falen van een back-upschijf schade aan de Windowsoftware te hebben veroorzaakt. Iets wat zeer zelden voorkomt.

6.1 Verslaggevingseisen en administratieve organisatie

Voor het Katwijkse Museum bestaat de wettelijke verplichting om de jaarverslaggeving voor de buitenwereld toegankelijk te maken. Daarom zijn op de website van het museum de jaarrekening van genootschap en stichting alsmede het bestuursverslag van het museum opgenomen. Deze verplichting vloeit tevens voort uit de culturele ANBI-status van genootschap en stichting. De ANBI-status biedt voor gevers aan dergelijke instellingen fiscale faciliteiten. Ten aanzien van de publicatieplicht zij opgemerkt dat voor een jaarrekening de verplichting geldt dat deze binnen vijf maanden na afloop van het boekjaar door het bestuur moet zijn opgemaakt. Dat vraagt een goede planning van de in het kader van het jaarwerk te verrichten werkzaamheden.

6.2 Financiële aspecten

De financiële positie van zowel het museum als de stichting zijn als gezond te karakteriseren. Beide rechtspersonen beschikken over een goede solvabiliteit. Zowel het genootschap als de stichting beschikken over een toereikend eigen vermogen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het eigen vermogen van het genootschap voor een belangrijk deel gedurende een reeks van jaren voor de aankoop van kunstwerken kan worden aangewend voordat de bufferfunctie van het eigen vermogen wordt aangetast.

Aangezien de exploitatie van een museum met name gaat om inzicht in omvang en verloop van de geldmiddelen, is de beschouwing van de financiële positie in dit verslag gebaseerd op de kasstromen. Voor de rentabiliteit zij verwezen naar de jaarrekeningen van genootschap en stichting. De op de kasstromen betrekking hebbende opstellingen zijn naast elkaar geplaatst omdat beide rechtspersonen in feite een economische eenheid vormen.

<u>Mutaties in de kasstromen</u>	<u>Genootschap</u>	<u>Stichting</u>	<u>Combinatie</u>
Saldo van de staat van baten en kosten	- 5.355	- 3.805	- 9.160
Afschrijvingen op de materiële vaste activa	0	20.500	20.500
Aflossing door stichting van lening genootschap	50.000	- 50.000	0
Aflossing van schulden op lange termijn	- 1.500	- 11.000	- 12.500
Mutaties in de vlottende activa	- 825	7.269	6.444
Mutaties in de schulden op korte termijn	- 886	- 33.472	- 34.358
Per saldo toevoeging aan de voorzieningen	<u>- 9.445</u>	<u>71.709</u>	<u>62.264</u>
Per saldo kasstroom	<u>31.989</u>	<u>1.201</u>	<u>33.190</u>
Stand van de geldmiddelen einde boekjaar	<u>75.990</u>	<u>156.153</u>	<u>232.143</u>
Stand van de voorzieningen	<u>14.457</u>	<u>206.239</u>	

Uit vorenstaand overzicht blijkt dat het genootschap over een belangrijke overliquiditeit beschikt. Deze is ontstaan door de grote aflossing ad € 50.000 die de stichting op de aan haar door het genootschap verstrekte lening heeft gedaan. Getoetst aan de stand van de voorzieningen van het genootschap en een noodzakelijke buffer van ongeveer € 25.000 in de vorm van eigen vermogen is de overliquiditeit te benaderen op ongeveer € 35.000. In beginsel zou deze overliquiditeit aan de aankoop van kunst kunnen worden besteed ware het niet dat indien alle onderhandelingen gunstig verlopen de stichting een grote investering in de vorm van de uitbreiding van het museum zal gaan doen. Het verdient daarom aanbeveling een belangrijk bedrag beschikbaar te houden voor een in dat kader aan de stichting te verstrekken lening.

De stand van de voorzieningen (waaronder ook de bestemmingsfondsen) bij de stichting is rond €50.000 hoger dan de beschikbare geldmiddelen. De belangrijkste voorzieningen zijn:

- De voorziening voor tentoonstellingen (€ 69.691). Een belangrijk deel heeft betrekking op reeds aangegane verplichtingen voor exposities in 2018 en een pot voor een volgende spraakmakende tentoonstelling,
 - De voorziening toegang collectie via het Web (€ 10.000). Daarvoor dient software te worden ontwikkeld die een onbevoegd gebruik van de collectie voorkomt,
 - De voorziening uitbreiding en aanpassing museum (€ 91.909). Daartoe behoort tevens de plaatsing van zonnecollectoren op het platte dak achter het de historische rederswoning,
 - Vervanging server en vernieuwing website (€ 16.000). Dit zal in 2018 geschieden,
- Op de opgenomen leningen (schulden op lange termijn) is per saldo € 12.500 afgelost.

6.3 Risicoanalyse

Een risicoanalyse heeft ten doel om na te gaan welke factoren relevant zijn voor de bewaking van de continuïteit van een organisatie. Daarbij gaat het om de volgende aspecten:

- De beperkte beschikbaarheid van vrijwilligers met specifieke deskundigheden. Het bestuur acht het daarom van groot belang om door het aantrekken van 'achtereengangers' de continuïteit zeker te stellen. Zeer positief is de gastvrijheid die bezoekers van het museum ervaren,
- Verjonging van het bestand aan vrijwilligers vraagt continue aandacht. Met name de groep van suppoosten dient van voldoende omvang te zijn om zowel de receptie in het museum als de Vuurtoren voldoende te bemensen,
- In financieel opzicht is het achterwege blijven van de indexering van het gemeentelijk subsidie op de duur een niet te onderschatten risico. Naarmate de indexering langer achterwege blijft, neemt de kans op een liquiditeitstekort toe. Een rendabele exploitatie van het museum is nodig om het huidige kwaliteitsniveau te handhaven dan wel in de naaste toekomst verder te vergroten.

7. DE TOEKOMST

Het Katwijkse Museum mag zich nog steeds in een grote belangstelling van het publiek verheugen. Bezoekers alom uit den lande komen vaak met een zekere regelmaat naar Katwijk. De mooie interessante wisseltentoonstellingen zijn daarbij een belangrijke trekker. Katwijk heeft het voordeel dat een bezoek aan het museum ook de mogelijkheid biedt om dat te combineren met een strandwandeling en een bezoek aan het winkelcentrum. Een unieke combinatie van Boulevard, natuur en cultuur. Het zijn vooral ouderen die van de mogelijkheid gebruik maken om een doel te kiezen voor een dagje uit met de NS-kortingskaart. Zij maken dat het museum zich al jaren in een grote belangstelling mag verheugen. Deze ervaringen kunnen daarom zonder meer doorgetrokken worden naar de toekomst. Het bestuur ziet daarom de toekomst met vertrouwen tegemoet.

Rest ons de dank uit te spreken voor alle vrijwilligers die dagelijks weer het museum op een zeer positieve manier onder de aandacht van het publiek weten te brengen.

Katwijk, 5 april 2018

Het bestuur:

Hans Schonenberg, voorzitter
Ria de Best, eerste secretaris
Arie de Vreugd, eerste penningmeester
Jan van Beelen
Arie van Egmond
Agatha Haasnoot
Annemarie Kingmans-Claas
Leo Roosjen
Wim van Rijn
Maarten Souverijn

Raad van Toezicht:

mr. C. van der Plas, voorzitter
J.A. Vlieland, secretaris
C. Baalbergen
J. van Egmond
M. van der Gugten